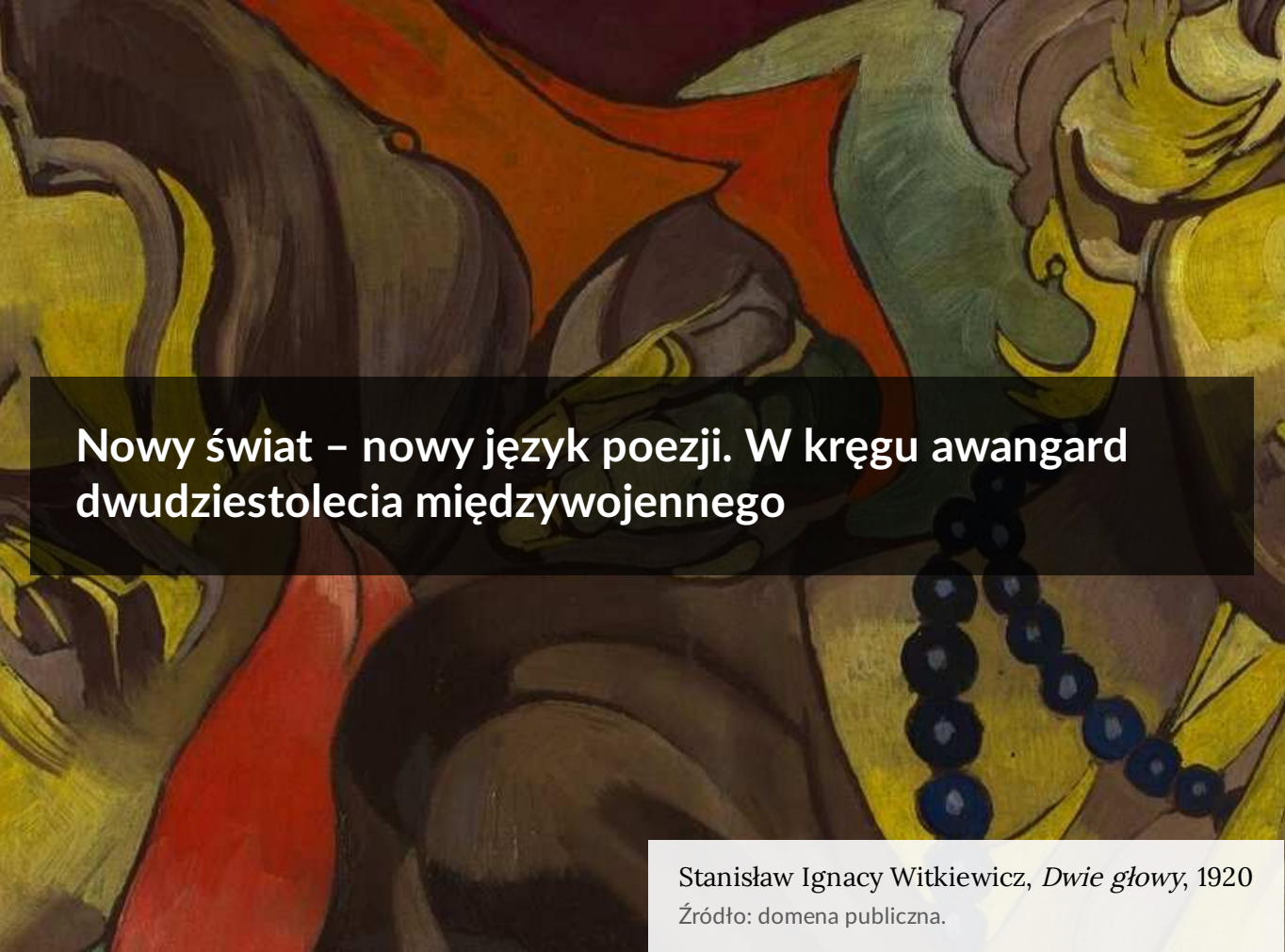

Nowy świat – nowy język poezji. W kręgu awangard dwudziestolecia międzywojennego

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Józef Czechowicz, *Śmierć*, [w:] *Kamień*.
- Źródło: Julian Przyboś, *Z Tatr*, [w:] *Równanie serca*, 1938.
- Źródło: Julian Przyboś, *Gmachy*, [w:] *Z ponad*, 1930.
- Źródło: Józef Czechowicz, *Na wsi*, [w:] *Kamień*, 1927.
- Źródło: Jerzy Kwiatkowski, *Dwudziestolecie międzywojenne*, Warszawa 2001, s. 92–93.
- Źródło: Tadeusz Kłak, *Awangarda Przybosia i Czechowicza (fragmenty)*.
- Źródło: Julian Przyboś, *Odjazd*.

Nowy świat – nowy język poezji. W kręgu awangard dwudziestolecia międzywojennego

Stanisław Ignacy Witkiewicz, *Dwie głowy*, 1920
Źródło: domena publiczna.

Poezja powstająca między rokiem 1918 a 1939 jest świadectwem ścierania się różnych poglądów ideowych i estetycznych. Oprócz skamandrytów wyraźnym głosem przemówili wówczas poeci głoszący konieczność zerwania z tradycją. O ile dla skamandrytów ważne były przede wszystkim nowe tematy wierszy związane z codziennym życiem, o tyle dla wielu poetów młodszych od „wielkiej piątki” najważniejszym wyzwaniem stała się forma. Doświadczenia człowieka XX wieku były dla nich nieporównywalne z wcześniejszymi, dlatego uznali, że należy poszukiwać nowego języka poetyckiego zdolnego opisać nową, dynamicznie zmieniającą się rzeczywistość.

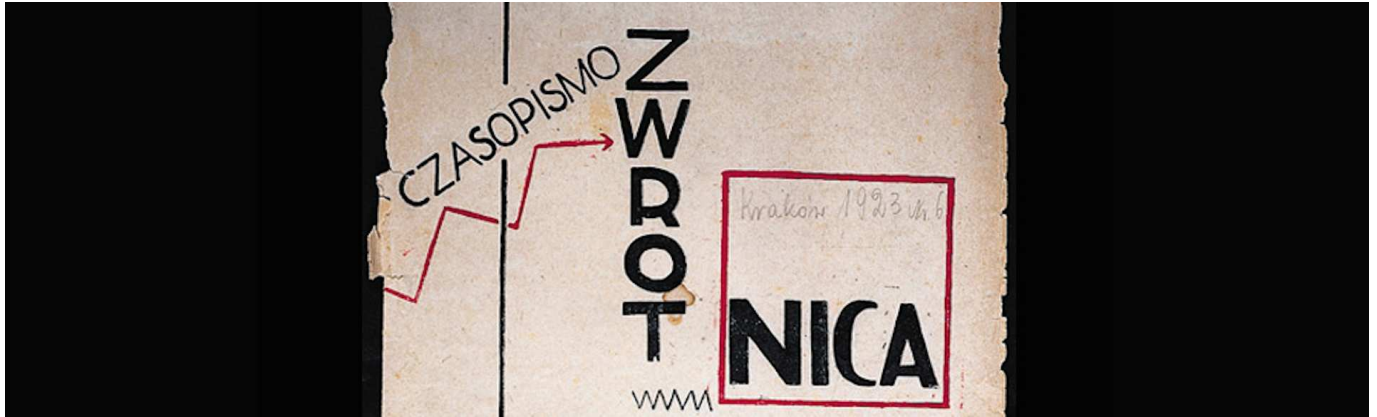
Twoje cele

- Omówisz związek między formą graficzną wiersza Julina Przybosa *Gmachy* a jego sensami.
- Opiszysz wizję człowieka w mieście przedstawioną w utworze.

- Scharakteryzujesz cechy poetyki awangardowej Juliana Przybosa i Józefa Czechowicza.
- Określisz funkcje środków stylistycznych w wierszu *Odjazd*.

Przeczytaj

Awangarda Krakowska

Strona tytułowa czasopisma „Zwrotnica” 1923, nr 6

Źródło: domena publiczna.

[Awangarda](#) Krakowska to nazwa jednej z grup [poetyckich](#) dwudziestolecia międzywojennego, której członkowie w latach 1922–1927 byli skupieni wokół czasopisma „Zwrotnica”. Założycielem i głównym twórcą programu Awangardy Krakowskiej był Tadeusza Peiper (1891–1969), którego nazywano „papieżem awangardy”.

” Jerzy Kwiatkowski

Dwudziestolecie międzywojenne

Nowatorstwo najbardziej oryginalne, oparte na najpoważniejszych podstawach teoretycznych i uwieńczone najwybitniejszymi osiągnięciami artystycznymi – stało się udziałem Awangardy Krakowskiej. grupy, która ze wszystkich wymienionych tutaj wystąpiła najpóźniej.

Po futurystycznym buncie anarchistycznym przyniosła ona propozycję nowego ładu. Wystąpiła z koncepcją kultury i poezji konsekwentną, wewnętrznie [koherentną](#), systemową.

Futurystycznemu miotaniu się między sprzecznościami: cywilizacja – egzotyka, kult techniki – kult prymitywu, przeciwstawiła postawę zdecydowanego wyboru, istotę swojej epoki dojrzawszy w nowoczesnej miejskiej cywilizacji industrialnej. Ideałowi zabawy przeciwstawiła ideał pracy. Absolutnej wolności poetyckiej – surowy rygor. Poetyce nieodpowiedzialnego wykrzykiwania słów działających bezpośrednio na emocje – poetykę zaszyfrowanego, skondensowanego zdania, które trzeba czytać parokrotnie. by je w pełni zrozumieć i przeżyć.

[...]

Awangardowej teorii poezji zarzucić można wąskość, doktrynerstwo i nietolerancyjność. Ale nie sposób zaprzeczyć, że pozostając w kontakcie z europejską awangardą, teoria ta i poezja były jednak – w przeciwieństwie do teorii i poezji rodzimych futurystów zjawiskiem głęboko oryginalnymi że wyprowadzały polskie nowatorstwo ze stanu wtórności wobec europejskich –izmów.

Źródło: Jerzy Kwiatkowski, *Dwudziestolecie międzywojenne*, Warszawa 2001, s. 92–93.

Miasto i poeta

”

Julian Przyboś

Gmachy

Poeta,
wykrzyknik ulicy!

Masy współzatrzymane, z których
budowniczy
uprowadził ruch: znieruchomiła
piętra.

Julian Przyboś (1901–1970) – poeta, eseista, tłumacz, jeden z twórców Awangardy Krakowskiej. W swojej poezji realizował hasło: „minimum słów, maksimum treści”. Pierwsze tomy jego wierszy są świadectwem fascynacji nowoczesnym miastem.

Źródło: domena publiczna.

człowieczym:

gmachy.

Pomyśleć:

Każda cegła spoczywa na wyjętej dłoni.

Źródło: Julian Przyboś, *Gmachy*, [w:] *Z ponad*, 1930.

Dachy
przerwane w skłonie.

Mury
wynikłe ściśle.
Góry naładowane trudem

W wierszu *Gmachy* poeta ukazuje miasto w zaskakujący sposób, ponieważ niemal wyłącznie za pomocą bardzo zwięzłych metafor oraz [paradoksów](#). Statyczne budynki, ich piętra, dachy, mury są w istocie „współzatrzymane”, „znieruchomiałe”. Zawierają w sobie ruch, energię ludzkiej pracy i myśli, „trud człowieczy”. Wiersz oddaje napięcie między potęgą i nieruchomością gmachów a działaniem, ruchem i dynamiką, dzięki którym powstały. W gmachach z utworu Przybosia utrwalony został wysiłek budowniczych, wskazuje na to puenta wiersza: „Pomyśleć: / Każda cegła spoczywa na wyjętej dłoni”. Każdą cegłę kiedyś położył jakiś człowiek, dlatego nawet to, co stanowi domenę techniki, ma w sobie ludzki pierwiastek. Humanistyczny element pojawia się także na początku wiersza. Za pomocą zmetaforyzowanej peryfrazy: „Poeta, / Wykrzyknik ulicy!” Przyboś pokazuje tego, kto „wykrzykuje” ulicę, a więc dostrzega jej piękno i nadaje jej sens.

Polecenia

Jak poeta może być „wykrzyknikiem ulicy”?
Zgromadź skojarzenia związane z tą metaforą.

2

Wynotuj z wiersza rzeczowniki nazywające elementy budynku. Zestaw z nimi określenia użyte przez poetę. Jaki charakter nadają one opisowi gmachu?

3

Wskaż w poetyckim opisie gmachów elementy statyczne i dynamiczne. Na czym polega paradoksalność obrazu ukazanego w wierszu?

4

Zwróć uwagę na wersy jednowyrazowe. Dlaczego poeta wyodrębnił właśnie te słowa?

Słownik

antymimetyzm

(gr. *mimetés* - *naśladowca*) - takie przedstawienie rzeczywistości, które z założenia ma nie być realistyczne

awangarda

(fr. *avant garde* - *straż przednia* - grupa osób, których twórczość lub działalność w jakiejś dziedzinie jest nowatorska i niekonwencjonalna

kreacjonizm

(łac. *creatio* - *tworzenie* - tendencja w literaturze i sztuce, zgodnie z którą dzieło artystyczne jest traktowane jako swobodny wytwór wyobraźni autora

realizm

(franc. *réalisme*) - odtwarzanie obserwowanej rzeczywistości w utworze literackim bądź w dziele sztuki; też: kierunek w literaturze i w sztuce posługujący się takim opisem

echolalia

(gr. *ēchō* - dźwięk, odgłos, echo; *lalía* - gadanina) - środek stylistyczny podkreślający rytmiczność i melodyjność tekstu, polega na powtarzaniu tych samych lub podobnych układów głosek

katastrofizm

(gr. *katastrophē* - punkt zwrotny) - nurt refleksji historiozoficznej w kulturze, filozofii i literaturze początku XX wieku, zgodnie z którym świat czeka nieuchronna zagłada, zagrażająca tradycjom oraz instytucjom kultury europejskiej

paradoks

(gr. *parádoxos* - nieoczekiwany, nieprawdopodobny, zadziwiający) - zaskakujące twierdzenie, często sprzeczne z powszechnie przyjętą opinią; także twierdzenie logiczne prowadzące do zaskakujących i sprzecznych wniosków

poetyka

(gr. *poiētikē* - produktywny, pomysłowy) - sposób pisania; formalne cechy charakterystyczne dla twórczości danego pisarza, szkoły poetyckiej, kierunku lub prądu literackiego

sielanka

(inaczej: bukolika, idylla) - utwór literacki przedstawiający wyidealizowany obraz życia mieszkańców wsi, często pasterzy, wiodących beztroskie życie na łonie pięknej i przyjaznej człowiekowi natury; gatunek podlegający silnemu skonwencjonalizowaniu, o czym świadczą np. typowe imiona pasterek i pasterzy

Audiobook

Polecenie 1

Wysłuchaj nagrania i wskaż, jakie różnice między poetykami Juliana Przybosa i Józefa Czechowicza, który należał do tzw. drugiej awangardy nazywanej Awangardą Lubelską, wymienia Tadeusz Kłak.

Awangardy poetyckie były wewnętrznie zróżnicowane, a niekiedy nawet ze sobą skłócone. Różnice dotyczyły zarówno stosunku do rzeczywistości, jak i – przede wszystkim – sposobu jej wyrażania. [...]

Julian Przyboś [...] uwypuklał w poezji rolę niepowtarzalnego przeżycia lub uczucia znajdującego wyraz w odkrywczoci poetyckiego kształtu, i to na różnych płaszczyznach – znaczeniowej, rytmicznej i obrazowej. Obrazowość poezji Przybosa łączyła się z wielkim bogactwem skojarzeń oraz z wykorzystaniem dodatkowej wartości, wynikającej ze zderzenia się słów i obrazów. Poeta nazywał to „międzysłowiem”. Przyboś [...] posługiwał się mową o największej zwięzłości i kondensacji. Najmniej słów, najwięcej znaczeń – taki był poetycki nakaz Przybosa. Inni poeci Awangardy eksponowali odmienne wartości. [...] Poezja Czechowicza oparta była w dużej mierze na wartościach muzycznych. One decydowały o jej odrębności zarówno w nurcie awangardowym, jak i całej liryce międzywojennej. „Nieśpiewna muzyczność” – to klasyczne określenie, jakie zaproponował kiedyś dla poezji Czechowicza Kazimierz Wyka. Wejdźmy w świat poetycki Czechowicza od tej właśnie strony. Kiedyś krytycy łączyli muzyczność liryki Czechowicza przede wszystkim z ludowością, z nutą kołysanki oraz z bezpośrednim nawiązaniem do formy poezji ludowej. [...] Muzyczność tej poezji była o wiele bogatsza, bardziej złożona i czerpała z wielu źródeł. Koncepcje poetyckie Czechowicza łączyć można z późnym, „ciemnym” i mistycznym polskim romantyzmem, a zwłaszcza z liryką Słowackiego i – szczególnie – z symbolizmem, dla którego muzyka stanowiła wzór wiersza i poezji. „Muzyka nade wszystko” – pisał poeta Paul Verlaine. Czechowicz widzi rzeczy podobnie. Pisał on m.in. „[...] dla mnie samego poezja nie wabi, nie woła w krąg lunatyczny, jeżeli nie grają w niej towarzyszące cichutko przydźwięki z muzycznego porządku rzeczy”. Poezja Czechowicza powstawała zawsze w stanie „rozfałowania muzycznego”, w grze

dźwięków miała swoje główne źródło. [...]Czytelnik łatwo zauważy, jakie to miało skutki dla wierszy. Bardzo często już ich tytuły wskazywały na muzyczną lub śpiewną formę wypowiedzi (*nuta na dzwony, kołysanka, pieśń*) [...]. Czechowicz wykazywał stałą skłonność do wykorzystywania słownictwa i motywów należących do sfery muzycznej, takich jak: skrzypce, smyczki, organy, dzwony, struny, a także form muzycznych – kantyczka, kołysanka, śpiew, piosenka czy chór. Ale były to jedynie zewnętrzne znamiona zjawisk znacznie bardziej skomplikowanych. Można by powiedzieć, że najważniejsze cechy wypowiedzi poetyckich Czechowicza wywodziły się z ducha samej muzyki. Poeta przywiązywał wielką wagę do brzmieniowej organizacji wypowiedzi, od najprostszych onomatopeicznych, a więc dźwiękonaśladowczych sposobów – do bardziej skomplikowanych. Pojawiły się gry dźwiękowe („muska muzyka kwiatami skroń”), instrumentacje głoskowe, współbrzmienia, powtórzenia, eholalie. Muzyczność przenikała wszystkie elementy obrazowe wiersza, promieniowała na całe otoczenie słowne. Dodajmy, że muzyczność tej liryki nie miała wartości wyłącznie autonomicznej, lecz wypełniała dodatkowe, a niezwykle istotne funkcje. Związana była bowiem z całym światopoglądem pisarskim Czechowicza. W jego świecie poetyckim, stale zagrożonym i wypełnionym katastroficznymi wizjami oraz przeczuciami, muzyka ma mianowicie wartość ocalającą, pełni funkcję zaklęcia magicznego. [...]To prawda, że Czechowicz w swoich wierszach tworzył wizje arkadyjskie i łagodne pejzaże, wprowadzał czytelnika w świat dobry i nieomal rajski. Trzeba jednak pamiętać, iż liryka Czechowicza ma strukturę dramatyczną, złożona jest z wewnętrznych napięć. Arkadia jest bowiem nieustannie zagrożona przez zagładę, zastępuje ją Apokalipsa. Poezja Czechowicza jest świadectwem egzystencjalnej udręki, niepokoju i lęku.

Źródło: Tadeusz Kłak, *Awangarda Przybosisia i Czechowicza* (fragmenty).

Trwa wczytywanie danych ..

Józef Czechowicz

Na wsi

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D1BbW5tztzr>

Film pod tytułem Józef Czechowicz Na wsi.

” Józef Czechowicz

Na wsi

Siano pachnie snem
siano pachniało w dawnych snach
popołudnia wiejskie grzeją żytem
słońce dzwoni w rzekę z rozbłyskanych blach
życie – pola – złotolite

Wieczorem przez niebo pomost
wieczór i nieszpór
mleczne krowy wracają do domostw
przeżuwać nad korytem pełnym zmierzchu

Nocami spod krzyżów na rozdrogach
sypie się gwiazd błękitne próchno

chmurki siedzą przed progiem w murawie
to kule białego puchu
dmuchawiec

Księżyc idzie srebrne chusty prać
świerszczyki świergocą w stogach
czegoż się bać

Przecież siano pachnie snem
a ukryta w nim melodia kantyczki
tuli do mnie dziecięce policzki
chroni przed złem

Źródło: Józef Czechowicz, *Na wsi*, [w:] *Kamień*, 1927.

Polecenie 2

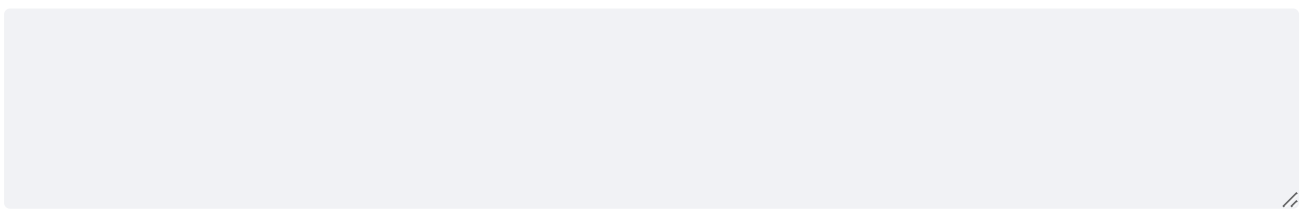
Wypisz z każdej zwrotki wiersza jedną metaforę i wyjaśnij jej możliwe znaczenie.

Polecenie 3

Odpowiedz na pytanie, jakie obrazy poeta buduje w kolejnych strofach wiersza. Z jakimi emocjami kojarzy się wieś w utworze Czechowicza? Wyjaśnij, w jaki sposób kreowany jest świat natury. Zwróć uwagę na użyte środki poetyckie.

Polecenie 4

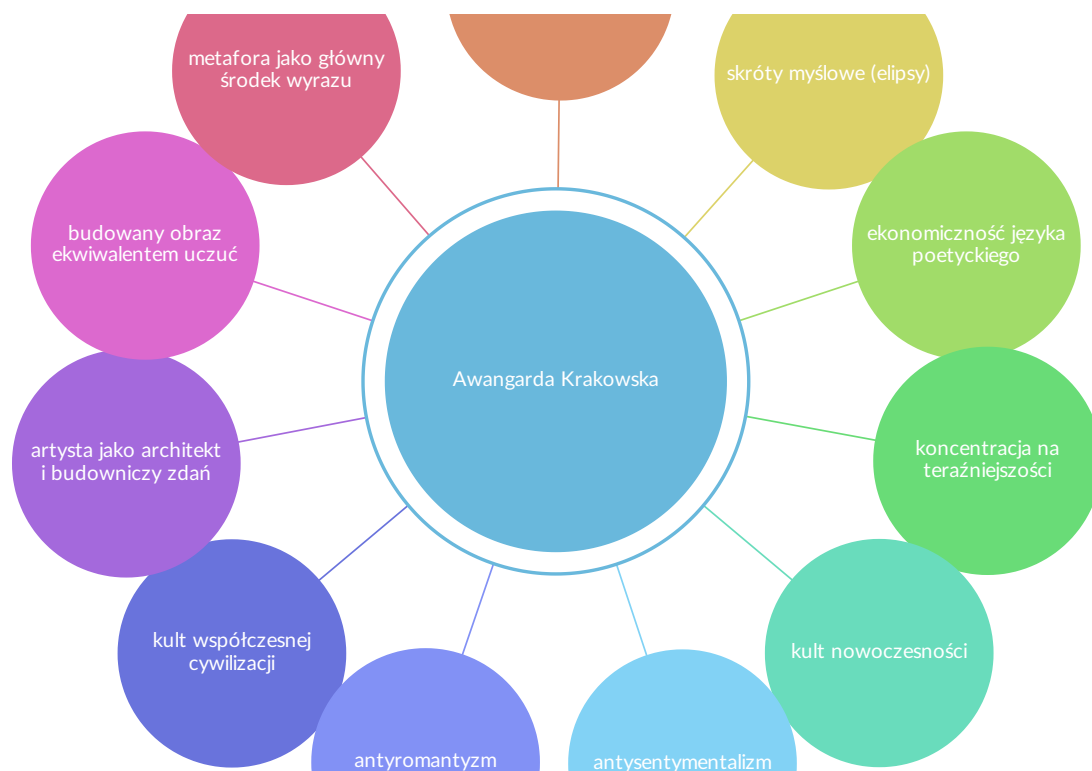
Porównaj wiersz Czechowicza ze znanymi ci utworami zawierającymi opisy wsi. Za pomocą jakich środków wyrazu przedstawiają wieś ich autorzy, a po jakie sięga Czechowicz w wierszu *Na wsi*? Wskaż różnice. Na jakie aspekty wiejskiego życia zwracają uwagę różni twórcy?

Mapa myśli

Polecenie 1

Przeanalizuj mapę myśli na temat cech poetyki Awangardy Krakowskiej. Uzupełnij ją własnymi spostrzeżeniami na podstawie wiersza Juliana Przybosia *Odjazd*.

Polecenie 2

Określ, co jest tematem wiersza Juliana Przybosa *Odjazd*.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PnlZGoBFp>

Julian Przybós

Odjazd

Znów ufałaś – i wątpiłaś znowu

(krakało spłoszone zamykanie ramp...),

gdy

pod konstrukcjami z żelaza i szkła

stał się pociąg,

fakt,

który tonowymi uderzeniami kół poza rozpacz wykraczał.

Parowóz

włókł długi i ciężki twój żal.

W płytkim świetle za wczesnie zapalonych lamp

świat jakby odziwaczał

i stronił...

– Załamał się w rozbitych bezdźwięcznie łzach.

Kształt twój mgił się i wietrzał,

między nami rozsnuwała się dal.

I musnęło mnie, niktąć, pożegnanie twej dłoni:

oddłoń powietrzna.

” Julian Przyboś

Odjazd

Znów ufałaś – i wątpiałaś znowu

(krakało spłoszone zamykanie ramp...),

gdy

pod konstrukcjami z żelaza i szkła

stał się pociąg,

fakt,

który tonowymi uderzeniami kół poza rozpacz wykraczał.

Parowóz

włókł długi i ciężki twój żal.

W płytkim świetle za wcześnie zapalonych lamp

świat jakby odziwaczał

i stronił...

– Załamał się w rozbitych bezdźwięcznie łzach.

Kształt twój mglił się i wietrzał,

między nami rozsnuwała się dal.

I musnęło mnie, niktąć, pożegnanie twej dłoni:

oddłoń powietrzna.

Źródło: Julian Przyboś, *Odjazd*.

Ćwiczenie 1

Wskaż w wierszu neologizmy poetyckie. Dlaczego, twoim zdaniem, poeta tak często się nimi posługuje?

Ćwiczenie 2

Wyjaśnij, jakie znaczenie dla interpretacji całego utworu mają wersy składające się z pojedynczych słów.

Ćwiczenie 3

Wyjaśnij, w jaki sposób wiersz *Odjazd* realizuje zasadę: „minimum słów, maksimum treści”.

Dla nauczyciela

Autor: Piotr Obolewicz

Przedmiot: Język polski

Temat: Nowy świat – nowy język poezji. W kręgu awangard dwudziestolecia międzywojennego

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;

11) rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;

13) porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;

11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

IV. Samokształcenie.

2. porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- Charakteryzuje cechy poetyki awangardowej Juliana Przybosa i Józefa Czechowicza,
- interpretuje wiersz Józefa Czechowicza *Na wsi*, wskazując funkcje zastosowanych w nim środków artystycznego wyrazu,
- wskazuje związek między formą graficzną a treścią wiersza *Gmachy* Juliana Przybosa,
- opisuje założenia programowe Awangardy Krakowskiej.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał „Nowy świat – nowy język poezji. W kręgu awangard dwudziestolecia międzywojennego”. Prosi uczestników zajęć o zapoznanie się z tekstem w sekcji „Przeczytaj”.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy uczniom temat i cele zajęć. Prosi, by na ich podstawie uczniowie sformułowali kryteria sukcesu.
2. Zadaje pytanie: Dlaczego poeci awangardowi dwudziestolecia międzywojennego uznali, że język poetycki wymaga zmiany? Czego poszukiwali, a od jakich tradycji poetyckich zamierzali się odciąć? Uczniowie udzielają swobodnych odpowiedzi, posiłkując się własną wiedzą i informacjami z e-materiału.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel zapowiada, że uczniowie będą pracowali w grupach nad różnymi zagadnieniami i tekstami poetyckimi. Dzieli uczestników zajęć na 4-osobowe zespoły. Każdy zespół zostaje opatrzony cyfrą: 1, 2 lub 3. Zespoły z jedyneką wykonują polecenia dotyczące wierszy *Gmachy* i *Na wsi Czechowicza* (sekcja

„Przeczytaj” i jeden z audiobooków). Zespoły z dwójką zajmują się poleceniami związanymi z audiobookiem dotyczącym Awangardy Czechowicza i Przybosia. Zespoły opatrzone trójką wykonują polecenia związane z mapą myśli (Awangarda Krakowska i wiersz *Odjazd*). Prowadzący zapowiada, że w podsumowaniu lekcji zespoły podzielą się efektami swojej pracy. Formułuje problem, nad którym zastanawiają się wszystkie grupy: w jaki sposób język poetycki dwudziestolecia międzywojennego odpowiedział na wyzwania nowego świata? Podczas pracy grup nauczyciel udziela uczniom wskazówek, jeśli ich potrzebują.

Faza podsumowująca:

1. Po upływie wyznaczonego czasu nauczyciel prosi przedstawicieli zespołów o przedstawienie wyników ich pracy. Członkowie innych grup oznaczonych tą samą cyfrą mogą uzupełniać odpowiedzi. W podsumowaniu zajęć nauczyciel wraca do pytania: W jaki sposób język poetycki dwudziestolecia międzywojennego odpowiedział na wyzwania nowego świata? Jakie są charakterystyczne cechy poetyki awangardowej?

Praca domowa:

1. Napisz tekst (poetycki lub prozatorski) zgodnie z awangardową regułą „minimum słów, maksimum treści”. Słowo-klucz: miasto.

Materiały pomocnicze:

- Zenon Uryga, *Odbiór liryki w klasach maturalnych*, w: *Metodyka literatury*, tom 2, wybór i oprac. J. Pachecka, A. Piątkowska, K. Sałkiewicz, Warszawa 2002.
- Grzegorz Gazda, *Dwudziestolecie międzywojenne. Słownik literatury polskiej*, Gdańsk 2008.
- Grzegorz Gazda, *Nowoczesność i tradycja. W kręgu europejskich kierunków literackich pierwszych dziesięcioleci XX w.*, Łódź 1987.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać mapę myśli do powtórki przed maturą.